

Sayı: 2008–217/07–15

25.03.2008

Konu: SSGSS Yasası Hakkında Son Gelişmeler

GENEL MERKEZLERE

BİLGİ NOTU

IMF ve Dünya Bankasının dayatmaları sonucu gündeme gelen ve sağlık ve sosyal güvenlik alanının piyasalaştırılmasını hedefleyen SSGSS yasası, uzun süredir emek örgütlerinin ve kamuoyunun gündemini meşgul etmektedir. KESK, SSGSS yasası ilk gündeme geldiği andan itibaren bu yasanın Sosyal Devlet anlayışının tasfiyesinin bir parçası olduğunu tespit ederek, bu yasayla halkın sağlık ve sosyal güvenlik haklarının büyük bir tahribata uğrayacağını dile getirmiştir. Bugüne dek, kimi zaman kendi örgütlülüğümüzle kimi zamansa değişik emek ve meslek örgütleriyle birlikte, sağlık hakkımızı ve geleceğimizi elimizden almaya çalışan bu yasaya karşı mücadelemizi sürdürdük.

KESK, başından bu yana SSGSS yasasının taşıdığı “neo-liberal öz”e itiraz ederek, yasanın tümünden geri çekilmesini istemiş ve bu yöndeki taleplerini dile getirmiştir. Bunun yanı sıra, bugüne kadar, yasaya karşı kamuoyu bilinci oluşturabilmek ve güçlü bir muhalefet inşa edebilmek için mümkün olan en geniş toplumsal kesimlerle yan yana gelmek için çaba sarf etmiştir.

Bilindiği gibi, SSGSS yasasının meclis Genel Kurulu gündemine getirileceğinin kesinleşmesiyle, Emek Platformu uzun bir aradan sonra yeniden bir araya gelmiş ve yapılan toplantıda bir dizi eylem ve etkinlik kararı alınmıştır.

Toplantıda alınan karar gereği 13 Mart 2008 tarihinde bütün illerde ortak basın açıklamaları düzenlenmiş, 14 Mart 2008 tarihinde ise yurt genelinde 2 saatlik iş bırakma eylemi gerçekleştirilmiştir.

Emek Platformu’nun bu kararlı tutumu, kamuoyu tarafından umutla karşılandığı gibi, Hükümeti de bugüne kadar dikkate almadığı emek kesimleriyle yeniden masaya oturmaya zorlamıştır. Emek Platformu kendi içerisinde yaptığı çalışmalar sonucunda SSGSS yasasına karşı itirazlarını 19 başlık altında toplamış ve bu başlıkları ortaklaşa savunma kararı almıştır.

Geçtiğimiz hafta içerisinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik, İşçi ve Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonları ve Emekli Dernekleriyle bir araya gelerek görüşmelerde bulunmuştur. Bu görüşmelere paralel olarak Bakanlığın ve Sosyal Güvenlik Kurumu’nun uzmanları ile yasa üzerinde çeşitli çalışmalar yürütülmüştür.

Tüm bu çalışma ve toplantıların ardından 24 Mart 2008 tarihinde Emek Platformu Başkanlar Kurulu bir kez daha bir araya gelerek, yaşanan gelişmelerle ilgili fikir alışverişinde bulunmuş ve aynı gün öğleden sonra Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik ile yapılacak görüşmede takınılacak tutum konusunda ortaklığa varılmıştır. Bu ortaklaşmaya göre yasayla büyük hak kayıplarına uğrayacağımız 7 temel başlık konusunda “olmazsa olmaz” bir kararlılık göstereceğimizin altı çizilmiştir. Bu temel başlıklar: prim ödeme gün sayısının 7000 olarak belirlenmesi, emeklilik yaşının 58-60 olarak kalması, aylık bağlama oranlarında hak kaybının olmaması, fiili hizmet zamlarının kapsamının daraltılmaması, temel teminat paketi-ilaç-fiyatlandırma komisyonlarına meslek örgütleri temsilcisinin alınması, Emekli aylıklarının hesaplanmasında refah payının tamamının yansıtılması ve katkı-katılım paylarının kaldırılması olarak tespit edilmiştir.

24 Mart 2008 Pazartesi saat 15.00’de, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik ile SSGSS yasası hakkındaki değerlendirme, itiraz ve önerilerimizi dile getirdiğimiz bir görüşme yapılmıştır. Yaklaşık 5 saat süren toplantı sonucunda Emek Platformu’nun önerilerini dinleyen Bakan ve Uzmanlar bazı konu başlıklarında taleplerimize paralel düzenlemelere gidilebileceğini dile getirmiştir. Toplantı sonrasında Faruk Çelik bir açıklama yaparak söz konusu toplantıda katedilen mesafe ile ilgili basına bir açıklama yapmıştır. Bakan Çelik’in açıklaması ardından Emek Platformu adına Türk İş Genel Başkanı Mustafa Kumlu da bir açıklama yaparak bazı hususlarda görüş birliğine varıldığını, fakat Emek Platformu’nun itirazı olan konuları önümüzdeki günlerde de gündemden düşürmeyeceğini dile getirmiştir.

Yapılan görüşme sonucunda yasadaki bazı parametrelerde Hükümet geri adım atmış, fakat yasanın bütünlüğüne sirayet eden özde bir değişim olmamıştır. Diyalog sürecinde hükümetin attığı geri adım, hak kayıplarımızın bir kısmını ortadan kaldırır nitelikte olsa da, yasa geleceğimizi tehdit etmeye devam etmektedir. KESK, Emek Platformunda belirlenmiş olan temel parametrelerde bütünlüklü bir değişim olmadığı sürece SSGSS yasasına karşı mücadele etmekte kararlıdır.

Bilgilerinize sunar, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

Kamuran KARACA

Abdurrahman DAŞDEMİR

Hukuk, TİS ve Uluslararası İlişkiler Sekreteri

Genel Sekreter

EK: SSGSS Yasası İle İlgili Emek Platformu Önerileri Ve Bakanlıkta Yapılan Toplantı Sonucu Geline Nöktä

SSGSS Yasası İle İlgili Emek Platformu Önerileri ve Bakanlıkta Yapılan Toplantı Sonucu Gelinek Nokta

1. Emeklilik Yaşı Ve Prim Ödeme Gün Sayısı Hakkında

Tasarının ilk halinde bugün, emeklilik için kadınlarda 58, erkeklerde 60 olan yaş sınırı kademeli olarak kadın ve erkeklerde 65'e; prim gün sayısı 7 binden 9 bin'e yükseltilmekteydi.

Emeklilik yaşının 65 olarak kalması konusunda Bakanlık direnmiştir. Buna karşın, 9 bin gün (25 yıl) olan prim ödeme gün sayısının, 7200 güne (20 yıl) indirilmesi kabul edilmiştir.

2. Fiili Hizmet Zammından Yararlananlar Hakkında

Tasarının ilk halinde halen fiili hizmet zammından yararlanan çalışanların bu hakları bazı sektörlerde ellerinden alınmaktaydı.

Fiili hizmet zammı ile ilgili düzenlemede geri adım atılmamıştır.

3. Malullük Ve Ölüm Aylığı Hakkında

Tasarının ilk halinde malûllük ve ölüm aylığı hak etmek için aranan 5 yıllık hizmet süresi 10 yıla; 900 günlük prim gün sayısı ise 1800 güne yükseltilmekteydi.

Ölüm aylığı hak etmek için gerekli olan çalışma süresinin 5 yıl ve prim ödeme gün sayısının da 900 gün olmuştur.

Malullük aylığı bağlanması konusu ile ilgili aynı öneriler, Plan ve Bütçe Komisyonunda yapılan düzenlemeyle gerçekleştirildiği gerekçesi ile sınırlı Bakanlık tarafından kabul edilmemiştir.

4. Aylık Bağlama Oranları Hakkında

Tasarının ilk halinde aylık bağlama oranı her 360 prim gün sayısı için yüzde 2'ye indirilmekteydi.

Emekli aylıklarında yeni yasanın yürürlüğe girmesinden sonra ortaya çıkacak hak kayıplarını gidermek amacıyla, bugün çalışmakta olanların, **360 güne kadar olan çalışma süreleri ile ilgili aylık bağlama oranı yüzde 3 olarak belirlenmiştir.** Bu durum, şu anda önerilen oranın yüzde 2 olması nedeniyle, doğacak olan kaybı ortadan kaldırmaktadır. Ancak, bu uygulamayla, 7 bin 200 gün (20 yıl) üzerinden hesaplanan aylık bağlama oranı yüzde 55'den yüzde 53'e düşmüş olacaktır.

Yasanın yürürlük süresinden sonra çalışmaya başlayacaklar için aylık bağlama oranı, Bakanlığın daha önce belirlediği gibi yüzde 2 olarak uygulanacaktır. Bu durumda, yeni çalışmaya başlayanlar için aylık bağlama oranı yüzde 40 oranında kalacaktır.

Geçici maddede yapılacak düzenlemeyle, yeni sistem yürürlüğe girdiğinde, 4447 sayılı yasa uyarınca kademeli olarak prim gün sayısı ve yaş artışının söz konusu olması nedeniyle, 65 yaşına dek emekli aylığı bağlanması için gereken 25 yıllık bekleme süresi, 20 yıl olarak uygulanacaktır.

5. Emekli Aylıklarının Hesaplanmasında Kullanılacak Katsayı Hakkında

Tasarının ilk halinde Emekli aylıklarının hesaplanmasına ilişkin kazançların güncel erimesinde kullanılacak katsayının belirlenmesinde gelişme hızının (refah payının) yüzde 100'ü yerine, yüzde 30'u dikkate alınacaktı.

Aynen kalmıştır.

6. İş Göremezlik Geliri Alt Sınır Hakkında

Tasarının ilk halinde iş kazası ve meslek hastalığı sonucu yüzde 25 ve daha yüksek oranda sakat kalan çalışanlara bağlanan sürekli iş göremezlik gelirinin alt sınırı kaldırılmaktaydı.

Aynen kalmıştır.

7. Mevsimlik, Geçici Süreli Ve Yarı Zamanlı Çalışanların Aylıkları Hakkında

Tasarının ilk halinde alt sınır aylığı düşürüldüğünden, özellikle mevsimlik, geçici süreli ve yarı zamanlı çalışanlar, daha az aylık almakla karşı karşıya kalabilecekti.

Aynen kalmıştır.

8. Çalışan Ve Ölüm Geliri-Aylığı Alan Çocuksuz Dul Eş Aylığı Hakkında

Tasarının ilk halinde çalışan ve ölüm geliri-aylığı alan çocuksuz dul eş aylığı, yüzde 75'den, yüzde 50'ye düşürülmekteydi.

Görüşmelerde ölen eşten hak edilen ölüm aylığı (dul aylığı) ile ilgili yüzde 50 oranının, halen uygulandığı gibi yüzde 75 olarak korunması talebi **kabul edilmemiştir**.

9. Emekli Aylıklarına Refah Payı Yansıtılması Hakkında

Tasarının ilk halinde emekli aylıklarının yükseltilmesinde yalnızca enflasyon oranındaki artış dikkate alınacağından, emekli, dul ve yetimlere refahtan pay verilmemekteydi.

Emekli aylıklarının yükseltilmesinde, enflasyon oranı ile birlikte, önceki yıl gerçekleşen refah payının da dikkate alınması gerektiği konusundaki talep **kabul edilmemiştir**.

10. Emzirme Yardımı Hakkında

Tasarının ilk halinde emzirme yardımının bir defaya mahsus olarak düzenlenmekteydi.

Emzirme yardımının, asgari ücretle bağlantılı olarak yasada belirlenmesi yerine önerilen, Kurum tarafından belirlenen miktar ve sürelerin bakanlıkça onaylanması yöntemi **kabul edilmiştir.**

11. Cenaze Yardımı Hakkında

Tasarının ilk halinde cenaze yardımı bir asgari ücret tutarına indirilmekteydi.

Cenaze yardımları için de emzirme yardımı ile ilgili yöntem benimsenmiştir.

12. Yetim Kız Çocuklarına Ödenen Evlenme Yardımı Hakkında

Yetim kız çocukları için ödenmekte olan evlenme yardımı (çeyiz parası), *tasarının ilk halinde yetim aylığının 24 katı tutarından, 12 katına düşürülmektedir.*

Görüşmeler sonucunda evlenme yardımının kız çocukları için 24 ay olarak ödenmesi **kabul edilmiştir.**

13. Tedavi Yönteminin Belirlenmesi Hakkında

Tasarının ilk halinde çalışanlar ile emekli, dul ve yetimlerin yararlanacakları sağlık hizmetlerine ilişkin tedavi yöntemleri, ilaç ve tıbbi malzemelerin miktar ve sürelerinin belirlenme yetkisi kurum yönetimine bırakılarak belirsizlik yaratılmaktaydı.

Görüşmeler sonucunda sağlık yardımlarının miktar ve süresinin belirlenmesi (Temel Teminat Paketi) ile ilgili kurula, **meslek kuruluşlarının alınması istemi kabul edilmiştir.**

14. Diş Protez Bedeli Ve Yaş Sınırı Hakkında

Tasarının ilk halinde diş protezlerine yaş sınırı getirilerek 18 yaşını doldurmamış veya 45 yaşından gün almamış kişiler protez bedelinin yüzde 50'sini cepten ödeyecekti.

Görüşmeler sonucunda diş protezlerinin bedelinin kurum tarafından karşılanması koşulu, **yaş sınırı olmaksızın tüm sigortalılar için yüzde 10-20 arasındaki bir katılım payı ödenmesine bağlanmıştır.**

15. Katılım Payı Hakkında

Tasarının ilk halinde muayene ve tedaviler için şimdilik 2 YTL; protez, ortez ve ilaç bedelleri için yüzde 10 ve yüzde 20 oranında değişen oranlarda katılım payı ödenecekti.

Yapılan görüşmeler sonucunda ayaktan tedavilerle, ilaç, ortez, protez ve diğer araç gereçlerle ilgili katılım payı, Emek Platformunun kararlılıkla talep ettiği bir konu olarak görüşülmüş; ancak, yasadaki düzenlemenin **aynı biçimde kalacağı ve uygulamanın kurumca sürdürüldüğü gibi kalacağı belirtilmiştir.**

16. Sağlık Yardımlarından Yararlanma Hakkının Devam Etmesi Konusunda

Tasarının ilk halinde çalışması sona eren sigortalılardan, önceki yıl içinde 90 gün prim ödeyenlerin kendileri, 120 gün prim ödeyenlerin ise kendileri ile birlikte bakmakla yükümlü olduğu kişilerin, 6 ay süreyle sağlık yardımlarından yararlanma hakkı kaldırılmaktaydı.

Plan ve Bütçe Komisyonunda kabul edilen önergeyle iş akdi sona erenlerin sağlık hizmetlerinden 10 gün süreyle yararlanacaklarına ilişkin düzenlemeye karşı, **Emek Platformunun altı ay süreyle yararlanma talebi, 3 ay olarak kabul edilmiştir.**

17. GSS Primi Hakkında

Tasarının ilk halinde Genel Sağlık Sigortası primlerini devletin ödeyeceği kişiler için asgari ücretin üçte biri olarak belirlenen yoksulluk sınırı, nasıl elde edildiğine bakılmaksızın hanenin tüm gelirlerini dikkate alacağından, toplumun büyük bir bölümü sağlık sigortası primi ödemekle yükümlü tutulacaktı.

Yoksulluk kriteri olarak belirlenen, asgari ücretin üçte biri ile ilgili alt sınırın ülke koşulları açısından gerçekçi olmadığına ilişkin talep, bu miktarın asgari ücretin brüt tutarına yükseltilmesi ve asgari ücretin artan oranları için kademeli bir GSS prim ödeme yükümlülüğü tanımlanması nedeniyle **kabul edilemeyeceği belirtilmiştir.**

18. Özel Hastanelere Ödenecek Fark Hakkında

Tasarının ilk halinde çalışanlar ile emekli dul ve yetimler, özel hastanelerden yararlanmak için sağlık hizmeti bedelinin yüzde 20'sini hasta tarafından ödenecekti.

Hasta tarafından ödenmesi öngörülen yüzde 20'lik bedelin tamamen kaldırılması talebimiz **kabul edilmemiştir.**

19. İstisna Tedaviler Hakkında

Tasarının ilk halinde Sosyal Güvenlik Kurumu'nun oluşturacağı bir komisyonun belirleyeceği tedavi yöntemleri dışındakilere, üç katına kadar fark ücreti ödenmesi öngörülmektedir.

Görüşmeler sonucunda İstisna tedaviler için ödenecek fark konusundaki talep, meslek kuruluşlarının karar alma süreçlerinde yer alması gerektiği noktasında birlikte değerlendirilmiştir.